

SCHAGEN PEILT OVER PARTICIPATIE

Gemeente Schagen

November 2019

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
020 – 308 48 00

Rapportnummer

2019/definitief

Datum

November 2019

Opdrachtgever

Gemeente Schagen

Auteurs:

Wietse van Engeland
Davinia Wilson

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

INLEIDING

Aanleiding

Om een weergave te geven van hoe inwoners van de gemeente Schagen denken over de manier waarop zij betrokken worden bij gemeentepannen heeft I&O Research in opdracht van de gemeente Schagen een peiling uitgevoerd.

De enquête maakt deel uit van een participatieonderzoek dat dit jaar voor de zomer door de gemeente Schagen is gestart. Hierbij zijn ook vragen gesteld aan gemeenteambtenaren, het college van burgemeester en wethouders en raadsleden. Door het onderzoek hoopt de gemeente meer te weten te komen hoe de gemeente en bewoners elkaar beter kunnen betrekken bij hun plannen.

Methode

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van raadpleging van het Inwonerspanel van de gemeente Schagen. De panelleden zijn via e-mail uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen. De vragenlijst kon worden ingevuld van 17 oktober tot en met 27 oktober 2019.

Analyse

Op de data is een weging toegepast naar leeftijd en (woon)kern. Dit betekent dat de verhoudingen naar leeftijd en kern zijn teruggebracht naar de werkelijk bestaande verhouding. Onder- en bovengemiddelde groepen worden dus opgehoogd en verlaagd. Op deze manier zijn de resultaten representatief voor de gehele gemeente Schagen.

Indien de percentages niet optellen tot 100 procent, is dit het gevolg van afrondingsverschillen.

In enkele gevallen werd de vraag aan een deelpopulatie gesteld. In dat geval is het aantal waarnemingen aangegeven met $n=...$ en is beschreven wat de percentagebasis is

Respons

Voor dit onderzoek zijn alle 2.900 panelleden uitgenodigd. In totaal namen 1.266 leden deel aan het onderzoek. Dit is een respons van 44 procent en ruim voldoende om betrouwbare uitspraken te kunnen doen.

1.266 inwoners van Schagen hebben deelgenomen aan dit onderzoek.

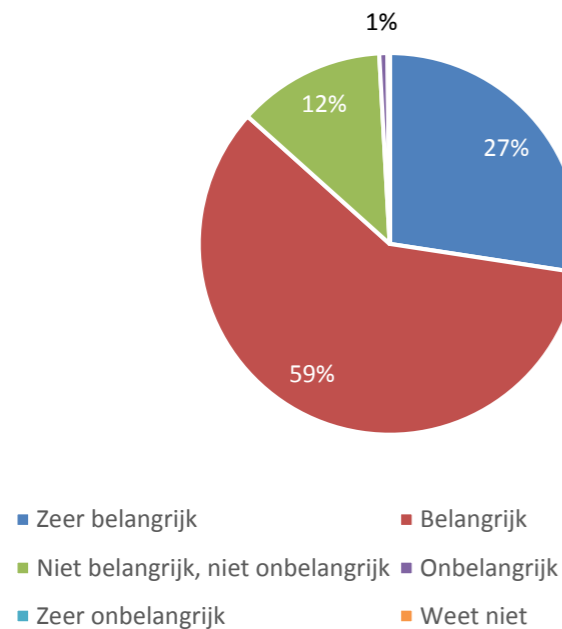
PARTICIPATIE IN SCHAGEN

Grote meerderheid vindt participatie belangrijk

Vrijwel alle inwoners vinden het belangrijk om invloed te hebben op de plannen of projecten van de gemeente (figuur 1). Slechts 1 procent zegt het onbelangrijk te vinden om invloed te hebben. In totaal vindt 86 procent van de inwoners het belangrijk of heel belangrijk om invloed uit te kunnen oefenen. Inwoners van 60 jaar of ouder geven vaker aan het belangrijk of zeer belangrijk te vinden om te kunnen participeren. Tussen de kernen zijn er geen verschillen.

Figuur 1

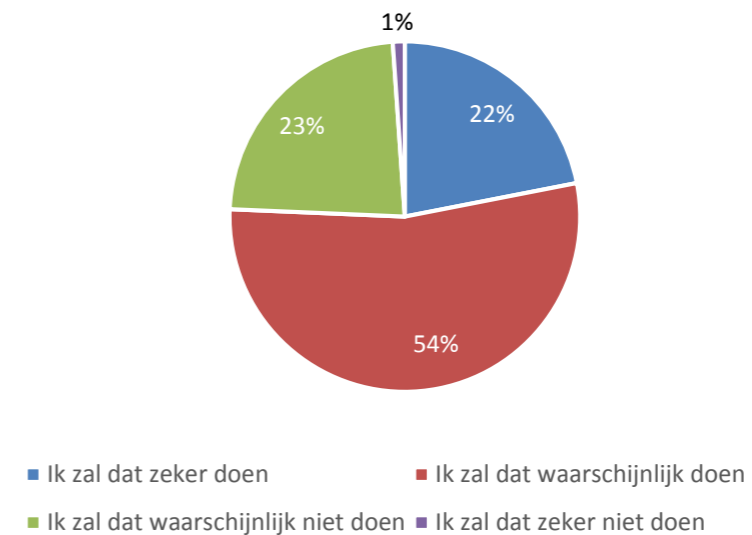
Hoe belangrijk vindt u het om invloed te hebben op plannen of projecten van de gemeente?

Meer dan de helft van de inwoners zou waarschijnlijk met de gemeente willen meepraten of meedenken (figuur 2). Bijna een kwart (22%) zou dat zeker doen en een kwart (24%) zou dat (waarschijnlijk) niet doen.

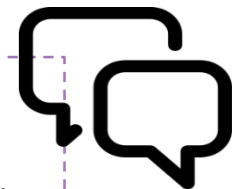
Figuur 2

In hoeverre wilt u met de gemeente meepraten en meedenken over plannen of projecten?

Genoemde redenen om met de gemeente mee te praten of denken zijn:

- Om de gemeente op de hoogte te houden van wat er leeft bij inwoners: *"Hierdoor krijgt de gemeente een beter beeld van de inwoners en hun behoeften."* *"Het gaat dan vooral over zaken die ons dorp betreffen. Ik vind het belangrijk dat de mening van de buurtbewoners gehoord wordt en medebepalend is voor beslissingen die het college van B&W en de raadsleden nemen."*
- Om kennis te delen: *"Omdat je als inwoner anders in zaken staat of dingen ziet die door de gemeentemedewerkers, zeker degene die niet hier vandaan komen, niet zo ervaren worden."* *"Vanwege het praktische inzicht wat vele bewoners hebben."*
- Uit betrokkenheid: *"Om samen een goede, veilige leefomgeving te creëren."* *"Zodat ik weet wat er met onze woonomgeving gebeurt."*

REDENEN OM NIET TE PARTICIPEREN

Tijdgebrek en geringe verwachtingen meest genoemde redenen

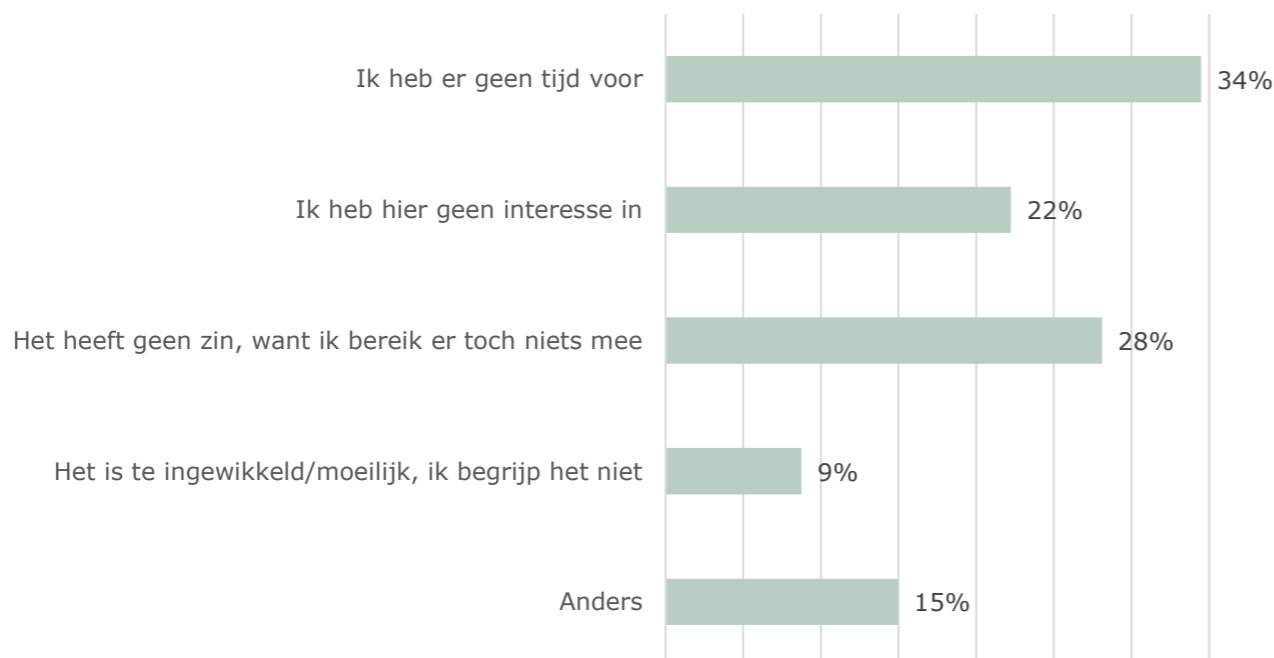
Ongeveer een kwart van de respondenten gaf aan niet mee te willen praten of denken over plannen of projecten van de gemeente. Een derde zegt geen tijd te hebben om te participeren (figuur 3) en ruim een kwart zegt dat mee denken of meepraten geen zin heeft, omdat er toch niets mee wordt bereikt.

Naar leeftijd zijn er verschillen welke redenen genoemd worden. Inwoners tot 44 jaar zeggen vaker geen tijd te hebben: 51 procent van hen noemt dit, ten opzichte van 27 procent van inwoners die 44 jaar of ouder zijn. Inwoners tót en met 29 jaar zeggen ook vaak hier geen interesse in te hebben (48%).

Inwoners vanaf 44 jaar zeggen naar verhouding vaak dat het te ingewikkeld of moeilijk is (13%) of noemen een andere reden (32%). Andere genoemde redenen hebben vaak met de gezondheid of mobiliteit van de respondent te maken: voor hen is het fysiek niet (goed) mogelijk om deel te nemen aan participatie-projecten.

Figuur 3

Waarom wilt u niet met de gemeente meepraten of meedenken? Basis: mensen die niet mee willen praten/ denken, n=308¹

1

Deze vraag is alleen beantwoord door mensen die niet willen meepraten of meedenken. N=... is het aantal inwoners dat heeft geantwoord.

BETREKKEN BIJ PROJECTEN

Inwoners vooral betrokken geweest bij herinrichting straat of buurt

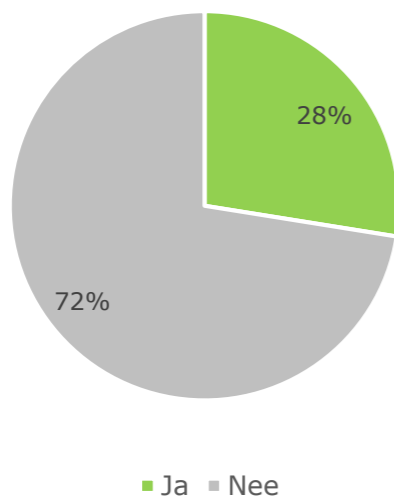
Ruim een kwart zegt de afgelopen twee jaar wel eens betrokken te zijn geweest bij plannen of projecten van de gemeente (figuur 4).

Inwoners waren vooral betrokken bij de herinrichting van hun straat of buurt (figuur 5). Projecten die te maken hebben met groenonderhoud of woningbouw worden door een vijfde genoemd. Het maken van beleid is het meest abstracte en wordt door het kleinste aandeel inwoners genoemd. Een derde noemt andere onderwerpen, zoals de aanleg van glasvezel, het plaatsen van bloembakken of snelheidsbeperkers of de inrichting van een speeltuin. Vrijwel al deze genoemde onderwerpen hadden te maken met de openbare ruimte of met (verkeers)veiligheid.

Binnen deze plannen of projecten kunnen inwoners verschillende rollen vervullen. De meeste inwoners lieten binnen deze projecten weten welke ideeën of oplossingen zij hadden (figuur 6). Een kwart van de inwoners kreeg alleen informatie.

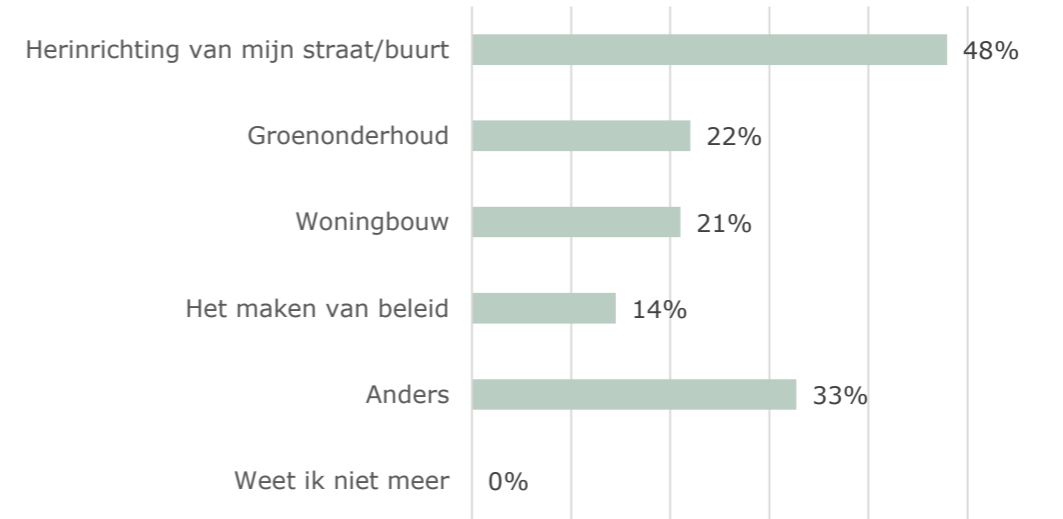
Figuur 4

Bent u in de afgelopen twee jaar wel eens betrokken geweest bij plannen of projecten van de gemeente?

Figuur 5

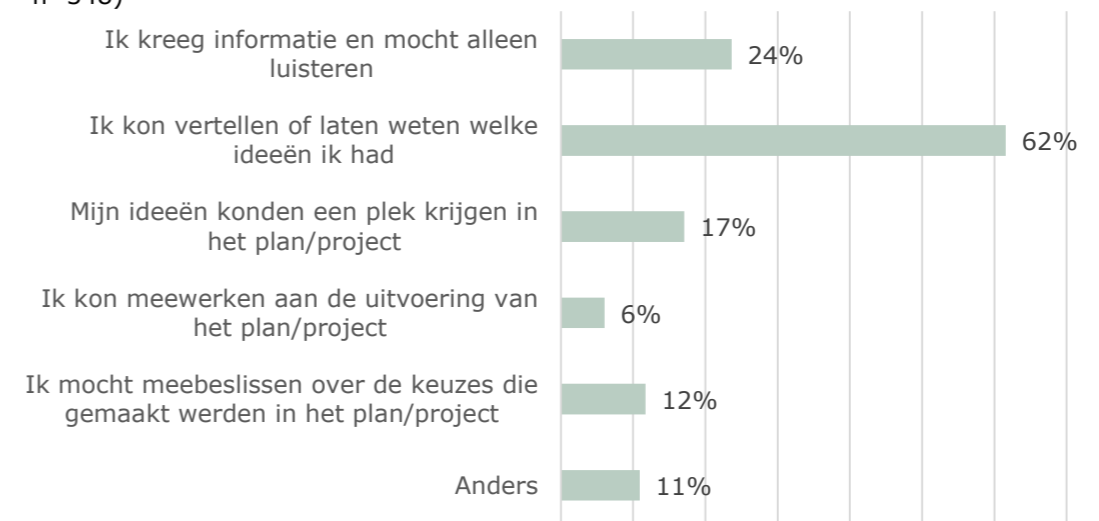
Bij wat voor plannen of projecten bent u betrokken geweest? (basis: mensen die betrokken zijn geweest bij plannen of projecten, n=348)

Figuur 6

Wat was uw rol daarbij?

(basis: mensen die betrokken zijn geweest bij plannen of projecten, n=348)

PARTICIPATIE ERVARINGEN

Inwoners minder positief over hun invloed op het project

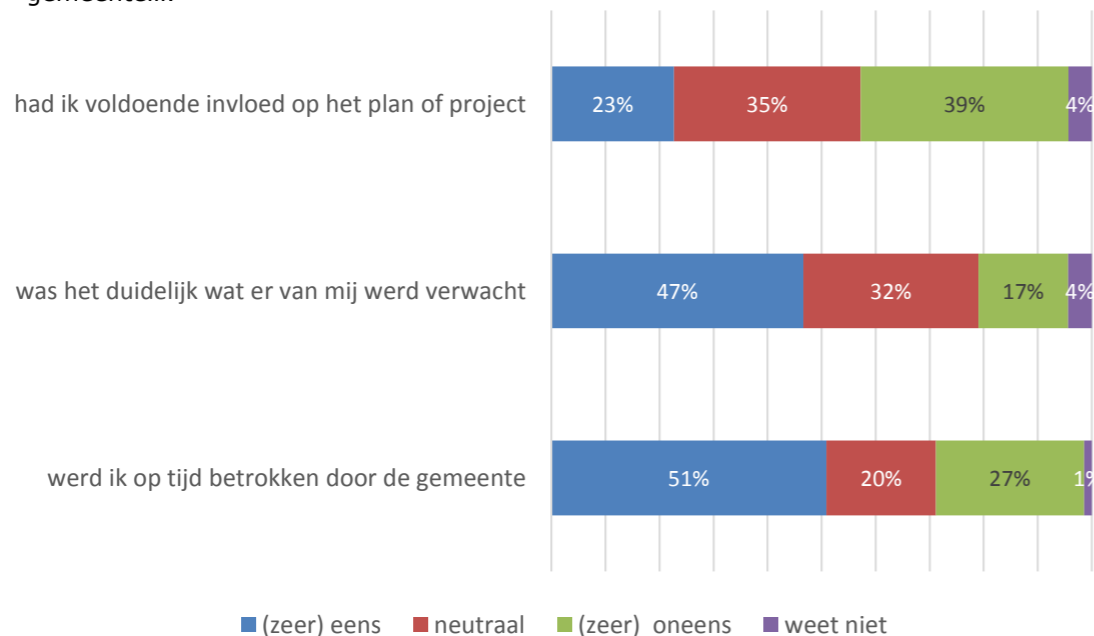
Naast de inhoud van de participatieprojecten is het proces van belang. Inwoners zijn redelijk positief over zowel het moment waarop ze door de gemeente betrokken werden als over de duidelijkheid van hun rol (figuur 7). Ongeveer de helft is het eens met de stellingen en een minderheid (respectievelijk 17% en 27%) is het ermee oneens. Inwoners buiten de kern Schagen zijn minder positief over de duidelijkheid van wat er van hen verwacht werd (43% eens) dan inwoners in Schagen (52% eens).

Over hun invloed op het project zijn inwoners per saldo minder positief. Ongeveer vier op de tien zegt onvoldoende invloed te hebben gehad (figuur 7).

Figuur 7

Kunt u voor elk van deze uitspraken aangeven in hoeverre u het er mee eens bent? (basis: mensen die betrokken zijn geweest bij plannen of projecten, n=348)

De laatste keer dat ik betrokken ben geweest bij een plan of project van de gemeente....

Inwoners is gevraagd om voorbeelden te noemen van participatie waarover zij tevreden en ontevreden waren.

Kunt u een voorbeeld noemen van een plan van de gemeente waarbij u betrokken was, en waarover u tevreden was over de manier waarop u betrokken werd? Wat deed de gemeente in dit geval goed?

- **De herinrichting van centrum Waldervaart wordt vaak genoemd als goed voorbeeld:** "Herinrichting park Waldervaart." "Informatieavonden voor inwoners Waldervaart over de herindelings rond het winkelcentrum en de scholen." "Bij de renovatie van winkelcentrum Waldervaart zijn de bewoners uitgenodigd en konden erbij betrokken worden."
- **Enkele projecten m.b.t. verkeer:** "Herinrichting doorvoer weg in Schagen en de aanleg van extra haaietanden." "Aanleg drempel Sint Maartensweg. Gehele ontwerp was al besloten voor inspraakavond. Na ingrijpen wethouder zijn er rapporten van de aanliggende woningen gemaakt om eventuele trillings schade later te kunnen bepalen."
- **De ruimte voor terugkoppeling die de gemeente bood:** "Mijn bezwaren die ik schriftelijk had ingediend mocht ik komen toelichten. Een drietal ambtenaren legden uit waarom dit zo was ontworpen." "Ik kon mijn verhaal doen naar de provincie en gemeente." "De gemeente heeft mij ruimte gegeven om mijn mening op tafel te leggen."

Inwoners noemen bij voorbeelden waarover ze niet tevreden zijn vooral dat de uitkomst al vast leek te staan, of dat er niets met hun inbreng leek te gebeuren:

"De wethouder had al duidelijk een koers bepaald en stond niet heel erg open om de plannen vanuit de klankbordgroep daarin mee te wegen."

"De gemeente trekt toch zijn eigen plan, bewoners worden wel gehoord, maar daar wordt weinig mee gedaan."

"Herinrichting bestrating van de gemeente Petten. Ik heb niet het gevoel dat er doordacht is gehandeld, en dat er veel al vast stond in de plannen."

"Herinrichting locatie Kievitlaan met scholen en appartementen. Inspraak bewoners 'nul'. Bijeenkomst een wassen neus."

"Het fietspad van Sint Maarten naar Warmenhuizen en de grastegels langs de Breelandsweg. In beide gevallen is er veel gepraat. Maar er is weinig van terecht gekomen."

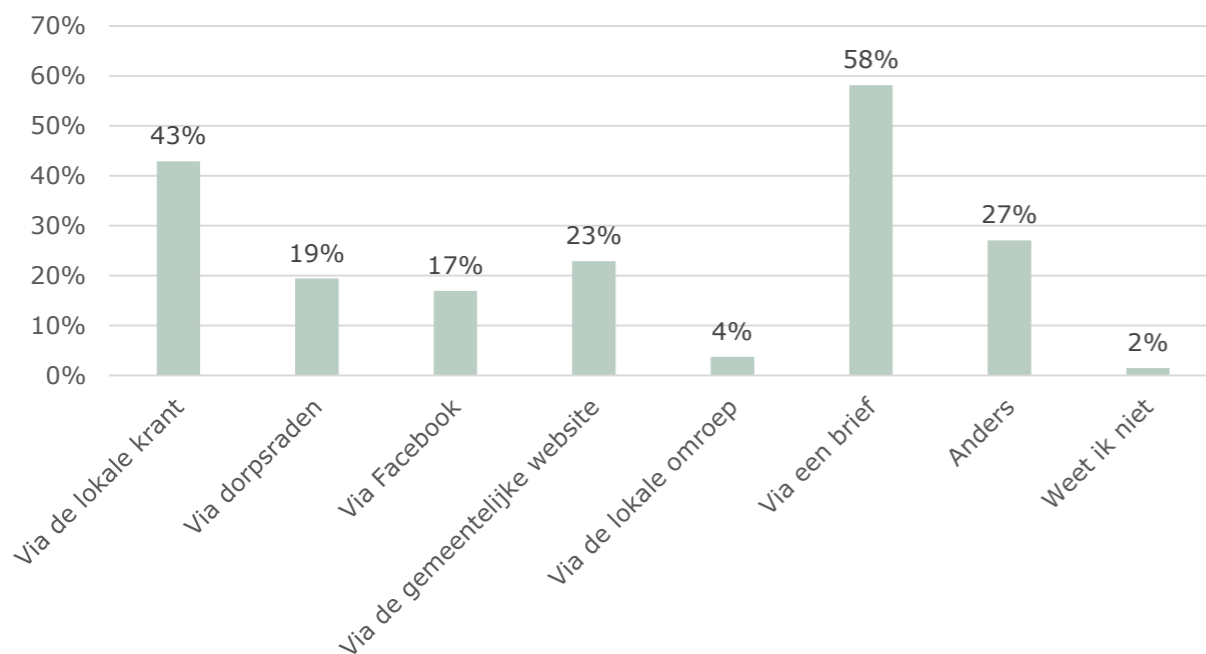
BENADEREN VAN INWONERS

Brief populairste communicatiemiddel voor participatie

De gemeente Schagen wil zoveel mogelijk samen met haar inwoners aan plannen en projecten werken. De meeste inwoners (58%) zouden via een brief geïnformeerd willen worden dat ze mee kunnen doen (figuur 8). Daarna wordt de lokale krant door 43 procent van de inwoners genoemd. Inwoners ouder dan 60 jaar vinden de lokale krant een geschikt middel hiervoor: 51 procent van hen noemt de lokale krant. Inwoners tot 44 jaar zien daarentegen wel wat in Facebook: 44 procent van hen ziet Facebook als geschikt middel.

Figuur 8

Op welke manier zou de gemeente u het beste kunnen laten weten dat u mee kunt doen?

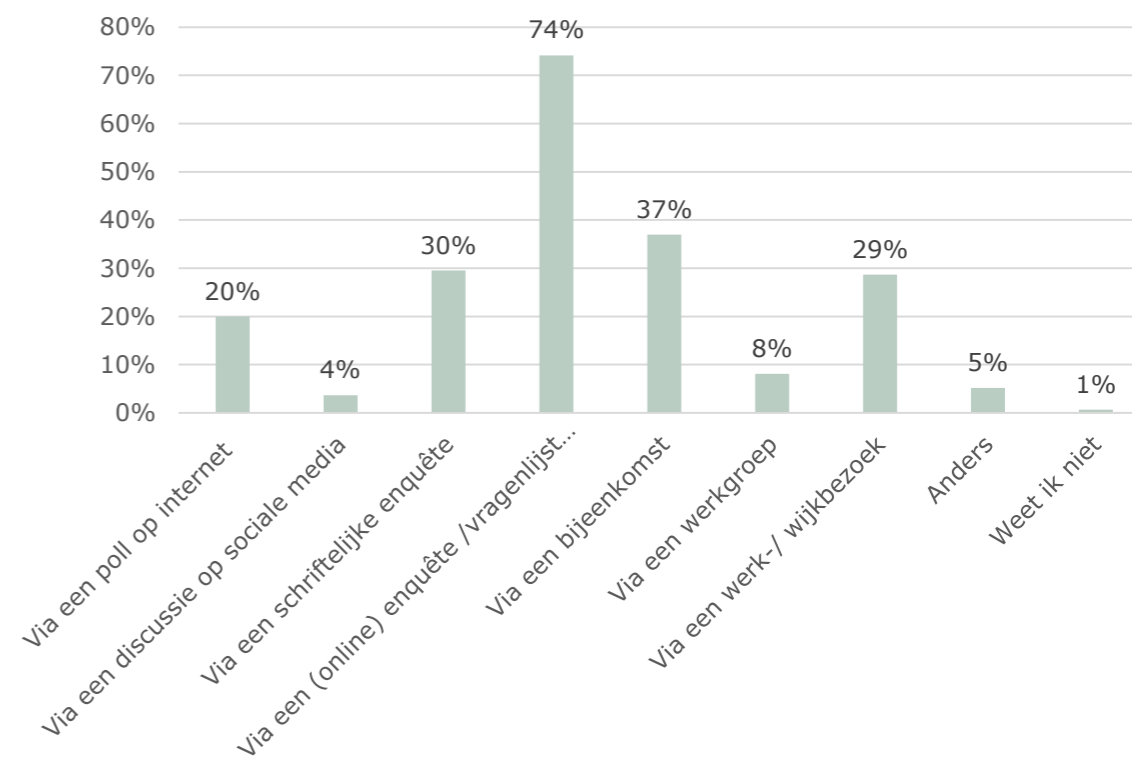
Hoe te achterhalen wat inwoners vinden?

Driekwart van de inwoners noemt een online enquête als een goede manier om te weten te komen wat de mening van inwoners over een bepaalde kwestie is (figuur 9). Al is deze optie waarschijnlijk extra populair omdat het onderzoek zelf via een online enquête is uitgevraagd.

Directe manieren om de mening van inwoners op te halen, zoals een bijeenkomst of een werk-/ wijkbezoek, worden veel genoemd, door zowel jongere als oudere inwoners.

Figuur 9

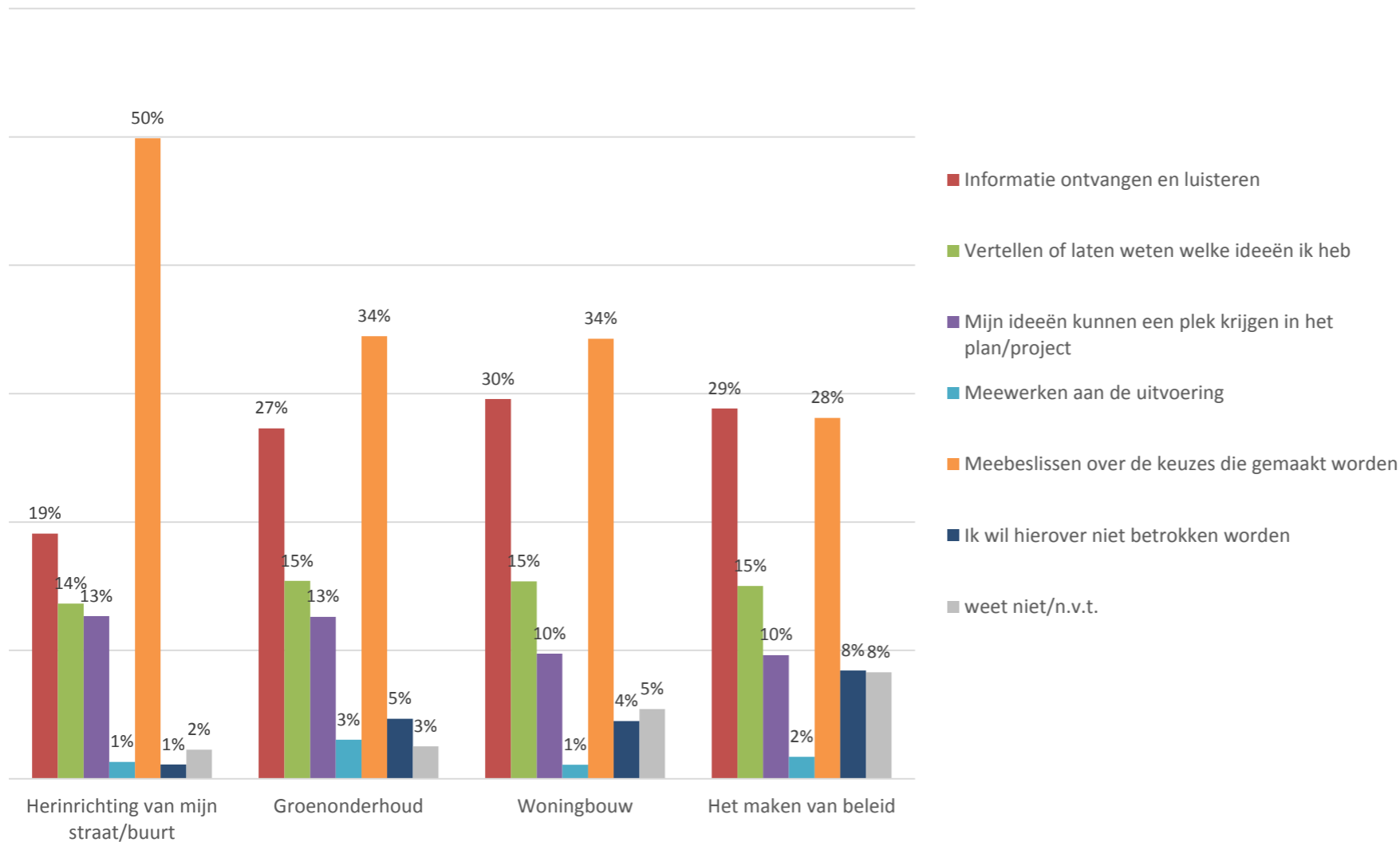
Als de gemeente uw mening over een bepaalde kwestie wil weten, hoe kan ze dat het beste aanpakken?

WELKE MANIER VAN SAMENWERKEN?

Figuur 10

Welke manier van samenwerken met de gemeente heeft uw voorkeur als het gaat om onderstaande plannen of projecten van de gemeente?

Meeste animo voor actieve betrokkenheid bij eigen straat/buurt

Bij de herinrichting van hun straat of buurt willen inwoners graag een actieve rol spelen: de helft van de inwoners zou graag meebeslissen over keuzes die betrekking hebben op hun straat of buurt (figuur 10).

Bij andere onderwerpen, zoals groenonderhoud, woningbouw of het maken van beleid, is het aandeel van de inwoners dat mee wil beslissen ongeveer even groot als het aandeel van de inwoners dat informatie wil ontvangen en luisteren naar de plannen.

Het meewerken aan de uitvoering wordt bij alle soorten plannen weinig genoemd. Bij het maken van beleid is het aandeel van de mensen dat hierover niet betrokken wil worden of geen mening heeft naar verhouding groot.

WANNEER & WAAR PARTICIPEREN?

Naast de eerdere onderwerpen¹ hebben inwoners ook ideeën over andere onderwerpen waarover zij willen meepraten of meedenken. Inwoners hebben veel concrete ideeën waar ze over zouden mee willen denken of praten. De meest voorkomende thema's zijn hieronder weergegeven:

Overlast: "Aanpakken van mensen die hun hondenpoep niet opruimen."

Algemeen gemeentebestuur: "De begroting / uitgaven van gemeente." "Beleid, bv ten aanzien van sportfinanciering."

Verkeer: "De enorme hoeveelheid busjes en aanhangwagens welke dagelijks geparkeerd worden in de wijk. De verkeers(on)veiligheid op de Rijksweg thv de bebouwde kom Sint Maartensvlotbrug en daarbij ook de kruising Vlotbrug/Rijksweg N9/Zeeuweg." "Handhaving van de snelheid in de 30 km zones." "Snelheid verkeer in de nieuwbouwwijk(en) en hieraan gekoppelde verkeersveiligheid (voor bv fietsers)."

Huisvesting: "Betaalbare woningen voor starters en ouderen die kleiner willen gaan wonen." "Ouderenwoningen." "Woningbouw, Tiny house lijkt mij een onderwerp dat je in een gemeente zoals Schagen niet kan negeren."

Duurzaamheid: "Duurzaamheidsmaatregelen." "Duurzame energievoorziening" "Energie besparing op de openbare verlichting." "Energietransitie. Na het vaststellen van de notitie(s) gebeurt er concreet.....? Beleid omzetten in daden!!"

Toerisme: "De balans tussen bewoners en vakantiegangers in Callantsoog." "De toename van toerisme in Callantsoog."

Daarnaast zijn er mogelijk plannen of projecten van de gemeente waarbij inwoners niet geïnformeerd of betrokken hoeven worden. Respondenten is gevraagd of ze hier voorbeelden van konden noemen. Hierbij werden over het algemeen geen concrete onderwerpen genoemd (bijvoorbeeld: groenvoorziening of verkeersveiligheid) maar meer algemene opmerkingen geplaatst:

Het informeren van inwoners:

"De gemeente is er voor de inwoners. Betrokkenen moeten altijd geïnformeerd worden."

"De bewoners moeten altijd info krijgen."

"De inwoners moeten bij alle plannen betrokken worden. Wij zien jullie niet in de wijken lopen of fietsen dus de inwoners kunnen jullie veel informatie geven. Dit kan de gemeente een hoop geld besparen aan foute uitgaven."

"Inwoners horen altijd betrokken en geïnformeerd te worden."

Inwoners alleen betrekken of informeren bij onderwerpen waarmee zij direct te maken hebben. In andere gevallen heeft de politiek het primaat:

"Alles waarmee je niet direct wordt geconfronteerd, alleen dus 'imby'.² We hebben de raad het vertrouwen gegeven en als ze dat niet waard blijken te zijn, dan kunnen we dat een keer in de vier jaar afstraffen."

"Het beleid moet blijvend bepaald worden door de politiek die door ons als inwoner gekozen is om de juiste koers op te gaan binnen de regels van de overheid."

Wanneer het om projecten gaat die niet in de directe omgeving plaatsvinden:

"Als het niet over het eigen buurtje gaat."

"Als het een ander dorp betreft".

De gemeente als organisatie:

"De begroting en financiële kwesties."

"Begroting en bedrijfsvoering van de gemeente."

"Het beleid binnen het gemeentehuis m.b.t. de medewerkers die daar werkzaam zijn."

1

Herinrichting van mijn straat/ buurt
Groenonderhoud
Woningbouw
Het maken van beleid

2

In my backyard, in hun directe omgeving

INITIATIEVEN VAN INWONERS (1)

Ideeën onder de aandacht van de gemeente brengen

Een kwart van de inwoners heeft in de afgelopen twee jaar wel eens een plan voor de omgeving onder de aandacht van de gemeente gebracht (figuur 11).

Initiatieven die inwoners aandroegen waren bijvoorbeeld:

- "Wonen met een Ztje, de ontwikkeling van een nieuw woonconcept gericht op een inclusieve manier van wonen."
- "Bloemenranden op pachtgrond gemeente."
- "Subsidie voor de bouw van een museum bij Molen De Hoop in 't Zand."
- "Verkeers-geluidsoverlast in Sint Maarten, het verfraaien en veiliger maken van straten."
- "Groen voor de deur van nieuwbouwwoningen vragen aan te laten pakken door ontwikkelaar."

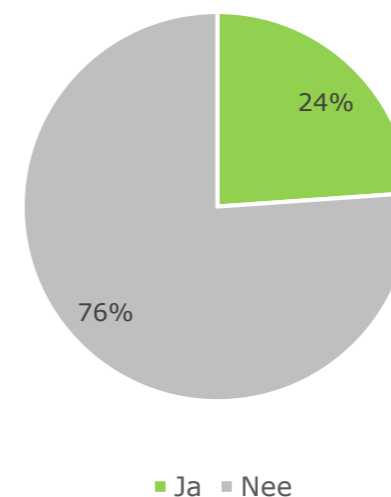
Veel initiatieven die genoemd worden hebben te maken met de inrichting van de eigen buurt. Dit is het onderwerp waarop inwoners ook het vaakst aangaven actief betrokken te willen zijn (bladzijde 8)

Het contact dat inwoners met de gemeente hadden over het initiatief wordt niet heel positief beoordeeld: inwoners geven het contact een 5,6 gemiddeld, 41 procent geeft het contact een onvoldoende.

Inwoners tot 44 jaar geven het contact gemiddeld een 4,9, inwoners vanaf 44 jaar geven het contact een 5,9.

Figuur 11

Heeft u in de afgelopen twee jaar zelf wel eens een plan voor uw omgeving onder de aandacht gebracht bij de gemeente en gevraagd om medewerking, een vergunning, toestemming of subsidie?

INITIATIEVEN VAN INWONERS (2)

Merendeel ziet ondersteunende rol voor gemeente

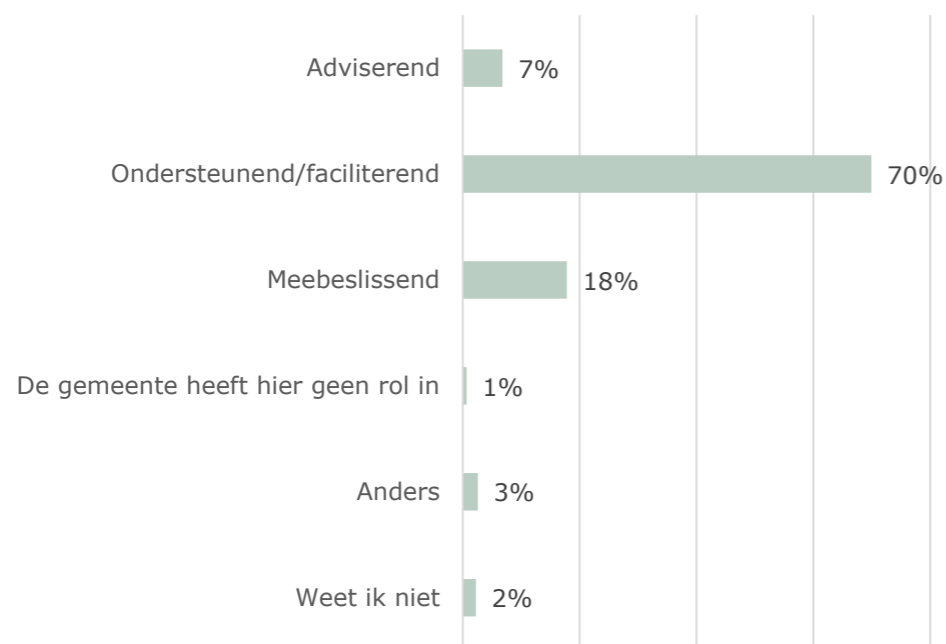
De gemeente Schagen steunt inwoners graag bij ideeën en plannen die zij hebben. Bijvoorbeeld bij de wens om een speelplek in de buurt opnieuw in te richten, of het verzoek om een bankje of prullenbak te plaatsen.

Het merendeel van de inwoners vindt dat de gemeente een ondersteunende of faciliterende rol moet innemen bij een dergelijk plan (figuur 12). Een kleiner deel van de inwoners ziet de gemeente als meebeslisser of adviseur.

Verder zien we verschillen naar leeftijd: inwoners ouder dan 60 zien de gemeente relatief vaak als adviseur (15%), inwoners tot 44 jaar zien de gemeente relatief vaak als meebeslisser (27%).

Figuur 12

Welke rol vindt u dat de gemeente moet hebben bij zo'n idee of plan?

Inwoners konden toelichten waarom ze vinden dat de gemeente een bepaalde rol in moet nemen. Een selectie van de antwoorden is hieronder weergegeven.

Adviserende rol:

- "De bewoners weten vaak zelf wat het beste is omdat ze zelf het vaakst ondervinden, zien en meemaken."
- "Inhoudelijke deskundigen horen op het gemeentehuis te zitten. De ervaringsdeskundigen zijn de burgers."
- "De gemeente hoeft niet overal bij in te springen qua financiën, maar wel adviserend zijn."

Ondersteunend/ faciliterend:

- "Als bewoners met een plan komen dan is dit vaak al door meerdere partijen belicht. De gemeente kan bij dit plan ondersteuning/ advisering bieden omdat zij weten hoe de juiste routes moeten lopen e/o waar de juiste geldstroom is."
- "Bewoners hebben vaak een klein zetje nodig om van idee tot uitvoering te komen."
- "De mensen op de betrokken plek weten wel waar en wat er veranderd moet worden. Ze bevinden zich er meestal dagelijks in."
- "Ik begrijp dat niet alles kan, maar als je dit wilt stimuleren, zal je ook over de brug moeten komen als gemeente en laten zien dat je ook echt wilt. Dit door ook te faciliteren, al is het maar gedeeltelijk."
- "Voor bepaalde aanpassingen zal de gemeente toch financieel moeten bijdragen en faciliteren en prioriteren anders wordt het een ratjetoe."

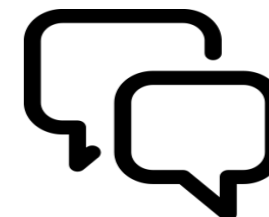
Meebeslissend:

- "Als de gemeente niet meebeslist kan er een janboel ontstaan. Bovendien moet het ook nog betaald worden, waarschijnlijk ook door de gemeente en daar moet wel een limiet aan zijn."
- "De gemeente is budget beheerder en heeft het overzicht binnen de gemeente. Dus moet wel beslissend zijn in wijzigingen. Al betekent dit ook dat ze de ideeën die binnenkomen moet overwegen en afwegen."
- "Omdat de gemeente ook mensen die geen stem hebben kan vertegenwoordigen."

BENADEREN VAN DOELGROEPEN

De gemeente Schagen wil er graag voor zorgen dat alle inwoners mee kunnen doen, en niet alleen de meest betrokken inwoners. Deelnemers aan het onderzoek is gevraagd of zij een tip voor de gemeente hebben hoe de gemeente contact kan krijgen met inwoners die zij meestal niet of moeilijk bereikt, zoals jongeren. Een selectie van deze tips en opmerkingen is hier weergegeven:

- "Aan jongeren ook jonge mensen koppelen, communicatiestijl aanpassen en afstemmen op de ander en eigenlijk gemeente ambtenaren hiervoor op training sturen."
- "Buitengebieden en jongeren kun je beter schriftelijk benaderen."
- "Ook bijeenkomsten met inspraak zullen invloed hebben. Het gevoel gehoord te worden is voor deze groepen erg belangrijk."
- "De lokale schrijvende, radio- en TV-pers moet hierin een informerende, politiek neutrale, rol spelen."
- "De gemeente Schagen moet geen werk zoeken waar geen werk is. Er zijn veel mensen die gewoon inwoner willen zijn en niet gedwongen willen worden een mening te hebben. Het is ook soms niet wenselijk een mening te vragen van mensen die geen mening willen hebben. Vandaar de wijze keuze mogelijkheid: geen tip, geen mening. Wil je toch met jongeren spreken, zoek ze dan op."
- "Een soort flessenpost zoals in Bergen."
- "Het gaat om alle bewoners en niet een bepaalde groep. Een (anonieme) enquête zou een oplossing kunnen zijn, zodat niet bepaalde groepen (bv de middenstand) op intimiderende projecten kapen."
- "Aansluiten bij wat bij jongeren leeft, jongeren stimuleren om met ideeën te komen en zoveel mogelijk in eigen beheer laten uitvoeren. M.a.w.: initiatieven belonen."
- "Schriftelijke vragenlijsten toesturen aan alle mensen, dan wordt respons veel groter dan alleen alles online te willen afhandelen."
- "Inspraakavonden voor doelgroepen organiseren, maar ook door loting. Er zijn voorbeelden van gemeentes waar dat opgepakt is en toegepast wordt."
- "Kort en bondig op Facebook of Instagram, kortom online, benaderen."
- "Misschien een soort alternatieve jongerengemeenteraad. Waarbij de betreffende jongeren dan weer hun eigen achterban kunnen vertegenwoordigen."
- "Via de dorpsraden, en wijkcentra in Schagen, Dorps Ontmoetings-Punten, proberen om de jeugd mee te laten denken, over hun wensen en hoe daar iets aangedaan kan worden."
- "Persoonlijk benaderen!"